

ETHRA dokumentum

A fő problémák összefoglalása

1. Az Európai Unió legjelentősebb közegészségügyi győzelmei (és kudarcai) a dohány- és nikotinpolitikában rejlenek. A dohányzás a legnagyobb elkerülhető egészségügyi kockázat, és a legnagyobb, legjelentősebb oka az idő előtti elhalálozásnak az EU-ban, évente közel 700 000 halálesetért felelős. Több, mint az elhízás, az alkohol, a közúti balesetek, a kábítószerrel való visszaélés és a HIV együttvéve. A dohányzók mintegy 50%-a azaz a dohányosok fele idő előtt meghal (átlagosan 14 évvel korábban). A dohányosok száma az EU-ban továbbra is magas - az EU-27 teljes lakosságának 25%-a, a 15-24 éves európai fiatalok 20%-a dohányzik. A dohányzás visszaszorítására irányuló tartós erőfeszítés jelentős közegészségügyi előnyökkel jár a rák, a szív- és érrendszeri megbetegedések, légzőszervi megbetegedésekkel szemben, valamint a jóléti és gazdasági előnyök is számottevőek. **A jó szándékú, de rosszul megtervezett, az alacsony kockázatú termékek visszaszorítását célzó intézkedések azonban a következőkkel járnak: a dohányzás növekedését segítik, a visszaesést elősegítik és a dohányzásváltás megakadályozását eredményezik.** A dohánytermékekre vonatkozó szabályzások és a nikotinpolitika kialakításában a fő probléma az alacsony kockázatú dohány- és nikotintermékekre kivetett rosszul megtervezett szabályok, amik előrelátható veszélyeket hordoznak magukban.
2. A kritikus szakpolitikai különbségtétel a füstölt és a füstmentes nikotintermékek között van - nem pedig a dohány és a nemdohányzó között. A dohányzás messze a legnagyobb halálozási és megbetegedési ok, a mérgező égéstermékek belégzése révén. A közegészségügyi szempontból kritikus különbségtétel a következők közt folyik: dohánytermékek (cigaretta, kézzel sodort cigaretta, szivar stb.) és füstmentes termékek (párologtatás, hevített dohány, nikotinos tasakok, snus). Svédországban a legalacsonyabb a dohányzás aránya a fejlett országok közül, (és ennek következtében lényegesen alacsonyabb a betegségterhelés) a snus, a szájon át szedett dohányterméknek köszönhetően. Japánban mindössze öt év alatt (2015-20) 44%-kal csökkent a cigarettaeladások száma, mivel a fűtött dohánytermékek felkavarták a cigarettapiacot. **A Bizottságnak a következőkre kell összpontosítania: segítse az európai dohányosokat abban, hogy bármilyen működőképes intézkedéssel eltávolodjanak az éghető dohánytermékektől, beleértve a füstmentes dohánytermékekre való áttérést is.**
3. **Kerülje a cigarettakereskedelmet védő szabályozást.** Az Eurobarométer szerint 2020 augusztus-szeptemberében az Európai Unió (EU-27) felnőtt lakosságának 25%-a dohányzott. Mindez a több évtizedes termékszabályozás, adózás és forgalmazási

korlátozások ellenére. A dohányzás ártalomcsökkentése azért működik, mert az elkötelezett dohányosok önként döntenek úgy, hogy a cigarettáról új, alacsony kockázatú, füstmentes nikotintermékekre váltanak. Ez a váltás a fogyasztók belső piaci választásán keresztül, nem pedig az egészségügyi rendszeren vagy a dohányzásról leszoktató klinikákon keresztül történik. Azok az intézkedések, amelyek ezeket a termékeket kevésbé vonzóvá teszik a dohányosok számára (például az ízek betiltása), a termékek drágábbá (túlzott adók), kevésbé hozzáférhetővé tétele (marketingkorlátozások), nem kielégítő nikotinadagolás elérésére (nikotinplafonok), alig jelentenek többet, mint a cigarettakereskedelem szabályozási védelmét. Ha a belső piacot hagyjuk működni anélkül, hogy a cigaretták javára manipulálnák, a dohányártalom csökkentése magas szintű egészségvédelmet fog nyújtani egy jelentős közegészségügyi problémára adott válaszként.

4. **Kockázatarányos szabályozás végrehajtása.** Ahhoz, hogy a dohányzás ártalmainak csökkentése sikeres legyen a közegészségügy szempontjából, két feltételnek kell teljesülnie. (1) A füstmentes termékeknek sokkal kisebb kockázatot kell jelenteniük a felhasználó egészségére, mint a dohányzásnak. Tudjuk, hogy ez minden kétséget kizáróan így van,

olyan tanulmányok alapján, amelyek azt mutatják, hogy a vérben, nyálban és vizeletben a mérgező anyagoknak való kitettség sokkal alacsonyabb, és számos mérgező anyag esetében megközelíti a nem használókéét.

(2) Hogy a füstmentes termékek kiszorítják a dohányzást. Ezt több forrásból származó jó bizonyítékok támasztják alá: randomizált, kontrollált kísérletek, megfigyelési tanulmányok, népességi adatok trendjei, piaci adatok és elemzések, valamint több ezer meggyőző felhasználói beszámoló. Inkább meggondolatlanság, mint elővigyázatosság túlzott szabályozást bevezetni ezekre a termékekre, mintha semmit sem tudnánk róluk. Az elővigyázatosság elvének helytelen alkalmazása azokat a termékeket részesítené előnyben, amelyekről teljes bizonyossággal tudjuk, hogy rendkívül károsak. *A helyes megközelítés a "kockázatarányos" szabályozás, amely a legerősebb ellenőrzéseket a legveszélyesebb termékek számára tartja fenn. A szabályozási, adózási és kommunikációs intézkedéseket úgy kell összehangolni, hogy a nagy kockázatú termékekről az alacsony kockázatúakra való áttérést ösztönözzék.*

5. **Koncentráljunk a felnőtt közegészségügy jelentős javulásának biztosítására.** A közegészségügy számára az a fődj, hogy a felnőtt dohányosok körében Európában több millió rákos megbetegedés, szív- és tüdőbetegség elkerülhető legyen. A fiatalok gőzölése természetes közvéleményi és politikai aggodalom, de ezt perspektívában kell tartani, különösen Európában, ahol viszonylag alacsony a fiatalok párologtatásának szintje. Az is lehetséges, hogy az ifjúsági gőzölés a közegészségügy szempontjából előnyös: a felmerülő bizonyítékok arra utalnak, hogy a gőzölés eltereli a dohányzástól a dohányzásra leginkább hajlamos, tehát a leginkább veszélyeztetett fiatalokat. Amerikai és brit adatok azt mutatják, hogy a fiatalok többsége csak ritkán vapel, és a gyakori gőzölés azok körében koncentrálódik, akik egyébként dohányoznának. A fiatalok egyéb

kockázati magatartásaihoz képest a vaping nem különösebben káros, és a dohányzás szempontjából leginkább veszélyeztetett fiatalok számára hasznos lehet. Végezetül, a fiatalok dohányzásának fő mozgatórugója a szülők dohányzása - ha a felnőttek dohányzásával foglalkozni tudunk, akkor a jól megtervezett uniós politika több generáción átívelő megtérülést hozhat.

Az Európai Unió intézményeinek arra kellene összpontosítaniuk energiájukat, hogy megragadják a közegészségügyi lehetőséget, és arra ösztönözzék a felnőtt dohányosokat, hogy leszokjanak a dohányzásról, vagy térjenek át az alacsonyabb kockázatú alternatívákra, például a gőzölésre.

Konkrét ajánlások

Az Európai Uniónak "kockázatarányos szabályozást" kell bevezetnie a fogyasztói nikotintermékek belső piacának hatékony működésének elősegítése érdekében. Jelenleg ezt a piacot a káros cigaretták hagyományos kereskedelme uralja. A füstmentes dohány és nikotin megjelenése meg fogja zavarni a cigaretta dominanciáját, mivel a dohányosok számára könnyebb utat biztosít a dohányzásról való leszokáshoz. Az EU-nak el kell kerülnie az olyan politikákat, amelyek gátolják ezt a váltási magatartást, és hatékonyan fenntartják a cigarettakereskedelmet.

1. *Távolítsa el az e-folyadék nikotintartalmára vonatkozó 20 mg/ml-es felső határt.* Ennek az intézkedésnek nincs tudományos alapja, és egyszerűen arra szolgál, hogy korlátozza azokat a kompakt termékkialakításokat, amelyek kisebb mennyiségben, kisebb teljesítmény mellett nagyobb erősségű folyadékokat használnak, amelyek hatékonyan segítik a dohányosokat a dohányzásra való áttérés kezdeti szakaszában. Az intézkedést semmilyen bizonyíték nem támasztja alá, és a szakértők a bevezetésekor bírálták az indoklását. A korlátozás önkényes és értelmetlen szabályozási akadály a hasznos innováció előtt, és szabályozási védelmet biztosít a cigarettakereskedelem számára.

2. *A snus tilalom feloldása.* A nikotinfogyasztásra szolgáló snus széles körű használata révén Svédországban és Norvégiában nagyon alacsony a dohányzás, és ennek következtében a dohányzással összefüggő betegségek is alacsonyak. Az epidemiológia azt mutatja, hogy a snus használata elhanyagolható kockázatokkal jár, és hatékonyan kiszorítja

a dohányzást, többek között a fiatalok körében is. Az 1992-es tilalom továbbra is érvényben van, annak ellenére, hogy számos bizonyíték van arra, hogy a snus használata - ahol engedélyezett - jelentős előnyökkel jár a közegészségügy számára. Sem tudományos, gazdasági vagy etikai ok nem indokolja, hogy az uniós polgárok ne férhessenek hozzá ehhez a termékhez. Bármilyen szabályozásnak a toxikológiai előírásokra kell összpontosítania a füstmentes dohányra vonatkozóan.

3. *Védje az ízek sokszínűségét a füstmentes termékekben.* Az ízek széles választéka elengedhetetlenül fontos a füstmentes termékek vonzerejéhez, és ezáltal ahhoz, hogy a dohányosokat vagy leendő dohányosokat elvonják a cigarettától. Támogatjuk a fogyasztókat védő veszélyes összetevők ellenőrzését, illetve a fiatalokat vonzó termékleírások korlátozását. Határozottan ellenezzük azonban azokat az intézkedéseket, amelyek célja, hogy maguk a termékek kevésbé élvezhetővé vagy kielégítővé váljanak a fogyasztók számára, beleértve az aromák széles csoportjainak betiltását. Az Egyesült Államokban szerzett tapasztalatok azt mutatják, hogy az e-folyadékok ízesítésére vonatkozó tilalmak (előre láthatóan) a serdülők dohányzásának növekedését eredményezik. Az ízesített termékek széles körű tiltása feketepiaci tevékenységet és az élelmiszer-aromákkal való saját készítésű keverést is kiváltja.

4. *Kockázatarányos adóztatás elfogadása.* A dohánytermékek jövedéki adójáról szóló felülvizsgált irányelvnek lehetővé kell tennie a tagállamok számára, hogy nulla jövedéki adót állapítsanak meg a füstmentes termékekre, hogy maximalizálják a gazdasági ösztönzést a nagy kockázatúról az alacsony kockázatú nikotinhasználatra való áttérésre. A füstmentes dohány- vagy nikotintermékekre vonatkozó maximálisan megengedett adómérték nem haladhatja meg az éghető dohánytermékekre vonatkozó legalacsonyabb egyenértékű adómérték felét egyik tagállamban sem. Ez lehetővé teszi a tagállamok számára az adózási lehetőségek széles skáláját, miközben az EU belső piacának jobb működése érdekében a jövedéki adók kockázatarányos alapon maradnak. Az ETHRA-partnerek minden egyes tagállamban a nulla jövedéki adó mellett fognak érvelni.

5. *Az egészségügyi figyelmeztetések kockázati kommunikációként való újratervezése.* Az újonnan megjelenő füstmentes dohány- és nikotintermékeken található egészségügyi figyelmeztetéseket át kell tervezni, hogy támogassák a tudatos fogyasztói választást, és ezáltal elősegítsék a belső piac működését. A kockázati kommunikációnak hangsúlyoznia kell a dohányzáshoz viszonyított kockázatot, valamint azt, hogy jó választás a nagy kockázatú termékekről az alacsony kockázatúakra való áttérés. Bizonyított tény, hogy a jelenlegi figyelmeztetések túlzott riadalmat keltenek, és visszatartják a dohányosokat attól, hogy a nagy kockázatú nikotintartalmú termékekről alacsony kockázatúakra váltsanak.

6. *A füstmentes, újonnan megjelenő dohány- és nikotintermékek ellenőrzött reklámozásának engedélyezése.* A fogyasztók csak akkor fognak alacsony kockázatú termékekre váltani, ha

tudnak róluk. A füstmentes termékek reklámozása dohányzásellenes reklámként működik, és a tagállamok számára lehetővé kell tenni, hogy szabadon kihasználják a dohányzásról való leszokás reklámozásának előnyeit. A dohánytermékek reklámozásáról szóló irányelvet felül kell vizsgálni, hogy a reklámozás, szponzorálás és promóció tilalma az éghető dohánytermékekre és -márkákra korlátozódjon. *A dohányreklámok tilalmát kizárólag a dohányzás okozta halálozás indokolja.*

7. *Szüntessék meg a tartály és az utántöltő tartály méretére vonatkozó korlátozásokat.* A dohánytermékekről szóló irányelv (20. cikk (3) bekezdésének a) pontja) a tartály méretére (2 ml) és az utántöltő tartály méretére (10 ml) vonatkozó technikai korlátozásoknak nincs egészségvédelmi vagy fogyasztóvédelmi alapja, viszont növelik az utántöltések számát, a felhasználók kényelmetlenségét és a csomagolási hulladékot. Tudomásunk szerint egyetlen más fogyasztási cikk esetében sem vezettek be kockázatcsökkentő intézkedésként tartályméret-korlátozást. A realisabb és gyakorlatiasabb megközelítés megkövetelné: (1) gyermekbiztos csomagolást, (2) figyelmeztető címkézést és (3) tanácsadást arról, hogy mit kell tenni, ha a termék veszélybe kerül.

8. *A nikotinos tasakok szabályozása.* A nikotinos tasakok sok felhasználó számára jelentős szerepet játszhatnak a dohányzásról való átállásban. A tasakok nagyon alacsony kockázatú és feltűnésmentes nikotinhasználatot tesznek lehetővé kibocsátás nélkül. A fogyasztói bizalom szempontjából fontos, hogy az ilyen termékeket fogyasztóvédelmi okokból szabályozzák, és a nikotintermékekre vonatkozó uniós szabályozási keretbe vonják be. *Az irányadó elveknek a fogyasztóvédelemnek és a kockázatarányosságnak kell lenniük.*